

Göteborg den 19 februari 2024
Havs- och vattenmyndigheten
havochvatten@havochvatten.se

Synpunkter på rapporten ”Samråd om bedömning av miljö- tillstånd och socioekonomisk analys”, dnr 3026-2023.

Sveriges Fiskares PO (SFPO) företräder cirka 250 fiskefartyg som är verksamma inom det demersala fisket. Vi har medlemmar längs hela den svenska kusten - från Strömstad till Kalix. SFPO står för ett långsiktigt hållbart fiske och våra medlemmar är bland de bästa när det handlar om selektivitet, skonsamhet och kvalitet.

Ärendet

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har tagit fram en uppdaterad bedömning av miljötillstånd och socioekonomisk analys enligt havsmiljöförordningen. Bedömningen ingår i det svenska genomförandet av EU:s havsmiljödirektiv och är en uppdatering av bedömningen från 2018. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) önskar nu ta del av SFPO:s synpunkter på förslaget till bedömning av miljötillstånd socioekonomisk analys.

SFPO:s synpunkter

Rapportens titel

Det är märkligt att termen ”socioekonomisk analys” används. Det som gjorts förefaller vara ett försök till ”samhällsekonomisk analys” eller kort och gott ”ekonomisk analys”. I rutan på sidan 4 räknas medarbetare upp efter rubriken ”Samhällsekonomi”.

Bedömning och slutsatser

Miljöstatus sälar

I rapporten görs bedömningen: "Miljöstatus för sälar baseras för samtliga arter på en bedömning av populationsstorlek och trend samt utbredning. För gråsäl används också två indikatorer som avspeglar hälsostatus. Ingen av de tre sälarterna eller deras populationer når god status i sina respektive bedömningsområden."

Vidare sägs om trender för sälar: "Under perioden 2016–2021 bedöms dock ingen av populationerna ha uppnått en storlek som begränsas av ekosystemets bärförmåga och under denna förutsättning är tillväxthastigheterna lägre än vad som förväntas hos friska sälpopulationer."

SFPO menar att denna slutsats är inte har saklig grund. För gråsäl grundas bedömningen bland annat på att dräktighetsfrekvens och späcktjocklek inte klarar tröskelvärdena för indikatorerna för ett friskt bestånd. Att dessa fysiologiska parametrar inte når indikatorerna och att i synnerhet späcktjockleken minskar pekar på att gråsälsbeståndet passerat den antalsmässiga gränsen för ett friskt bestånd och nu svälter på grund av att ekosystemets bärförmåga har uppnåtts. Det är elementärt för alla djurarter att man först ser indikationer på detta i de fysiologiska parametrarna innan det slår igenom på populationstillväxten. Förvaltningen av gråsäl har nu nått ett stadium där djurplågeri bedrivs – det leder inte till friska sälbestånd.

Angående tröskelvärdet för mortalitet orsakad av människan (bifångst och jakt) anges i rapporten att "Det är sannolikt att tröskelvärdet inte klaras baserat på nuvarande nivå av licensjakt i kombination med bifångst, dock måste detta bekräftas genom en riktad övervakning av bifångst innan en säker bedömning kan göras."

Trots denna osäkerhet görs i tabell 39 bedömningen att belastningen på sälar av jakt och bifångst är "hög". Mot bakgrund av den beskrivna osäkerheten anser SFPO att bedömningen i tabellen inte är saklig.

Vad gäller relationen mellan kriterierna för god miljöstatus för säl och situationen för fiskbestånd och biologisk mångfald längs våra kuster, se nedan.

Miljöstatus fisk

Åldersfördelning kommersiellt nyttjade fiskar

Tabell 20 och 21 visar att få bestånd klarar kriteriet för åldersfördelning. Indikatorn bedömer en populationens åldersfördelning mot en modellerad åldersfördelning vid en fiskeridödlighet om 0,5 x FMSY. SFPO ifrågasätter att kriteriet kan nås med nuvarande mål och tillämpning av EU:s gemensamma fiskeripolitik. Det är där med i princip omöjligt att uppnå god miljöstatus enligt de uppsatta kriterierna och man kan fråga sig hur lämpligt kriteriet är. Vi saknar ett resonemang om detta och hur det relaterar till åtgärdsprogrammet.

Påverkan på kustfisk

Vid bedömningen av vad som påverkar fiskbestånd på kusten säger rapporten att: "Kustfisk påverkas förutom av fiske även avsevärt av habitatförlust, inklusive fysisk störning och hydrografiska förändringar, övergödning och direkt störning genom mänsklig närvaro. Dessutom påverkar även klimatförändring och födovävsinteraktioner kustfisken negativt.

Påverkansmönster, det vill säga vilka belastningar eller aktiviteter som har störst påverkan, varierar starkt mellan olika kustområden.”

Rapporten förefaller helt bortse ifrån påverkan av predation från säl och skarv, som kan ses som en belastning på grund av misslyckad sälförvaltning. I en aktuell publikation ([Nature Communications](#)) konstateras att, vad gäller spiggens förmåga att helt ta över i vikar på kusten, så kan höga tätheter av säl och skarv trycka ned bestånden av rovfisk så pass mycket att det inte spelar någon roll att det finns stora ytor av rovfiskhabitat i närheten - det finns ändå ingen rovfisk där.

SFPO menar att detta måste omnämnas i rapporten och diskuteras i relation till de absurda kriterierna för god miljöstatus hos säl. Kriterierna leder till att fiskbestånd och biologisk mångfald äventyras längs våra kuster. Vi måste en gång för alla inse att den misslyckade förvaltningen av säl och skarv har stora konsekvenser för de marina ekosystemen.

Mekanismerna är med all sannolikhet de samma längs västkusten men de inblandade fiskarterna är andra. Det finns mycket som tyder på att säl och skarv håller nere bestånden av torsk och andra fiskpredatorer i fjordarna, vilket resulterar i kaskadeffekter i näringskedjorna.

Trender för kommersiellt nyttjade fiskar och skaldjur

I figur 18 visas trender för kommersiellt nyttjade fiskar och skaldjur. För Västerhavet valdes populationer för vilka en trend av både F/FMSY och SSB/BMSY(trigger) finns tillgänglig. Trender visas endast för räka och piggvar. I tabell 19 görs en bedömning av förändring av miljöstatus för fisk i Västerhavet och Östersjön.

Vad gäller Västerhavet noterar SFPO att STECF i sin rapport om resultatet av EU:s gemensamma fiskeripolitik säger följande om NordostAtlanten: ” Among the stocks which are fully assessed, the proportion of overexploited stocks (i.e., $F > FMSY$, blue line) has decreased from around 74% (2003-2008) to 26% in 2021.” Man drar slutsatsen att “Regarding the progress made in the achievement of FMSY in line with the CFP, STECF concludes that the latest results indicate a reduction in overall fishing mortality and a general increase in stock biomass in the NE Atlantic over the period 2003-2021 (*Scientific, Technical and Economic Committee for Fisheries (STECF), Monitoring of the performance of the Common Fisheries Policy (STECF-adhoc-23 -01), Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/361698, JRC133325.*)

STECF:s utvärdering indikerar att situationen för kommersiella bestånd i Nordostatlantens succesivt förbättras. SFPO undrar hur detta relaterar till bedömningen oförändrad i tabell 19. Vi tycker att detta förtjänar omnämnas och diskuteras i rapporten.

Ekonomisk analys

Mänskliga aktiviteter beroende av ekosystemtjänster

Rapporten konstaterar att yrkesfisket är i första hand beroende av stödjande ekosystemtjänster som S3 Näringsvävsdynamik, S4 Biologisk mångfald och S5 Livsmiljö, men även av reglerade ekosystemtjänster, t.ex. R3 Minskad övergödning, R4 Biologisk reglering och R5

Reglering av giftiga ämnen. Vidare konstateras generellt att dagens miljötillstånd begränsar tillgången på ekosystemtjänster. Svenska hav skulle kunna ge större samhällsekonomisk nytta om de var friskare, eftersom ekosystemet i dagsläget inte kan leverera det flöde av ekosystemtjänster som det har potential att göra.

SFPO delar huvudsak denna bedömning men vill påpeka följande. I tabell 43 redovisas olika aktiviteter beroende av ekosystemtjänster. För yrkesfiske rankas beroendet av biologisk mångfald och näringsvävdynamik högt (4). Vi hänvisar till resonemanget ovan om sälens och skarvens påverkan på fiskbestånden och biologisk mångfald, och menar att det måste till kraftåtgärder för att minska påverkan av säl och skarv på viktiga ekosystemtjänster. Det efterföljande åtgärdsprogrammet måste inkludera åtgärder mot dessa hot.

SVERIGES FISKARES PO

Peter Ronelöv Olsson
Ordförande

Fredrik Lindberg
Ombudsman

Ingemar Berglund
Utredare